

Metsäbiotalouden tiedepaneelin asiantuntijalausunto

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Aika: tiistai 1.10.2024 klo 10:00.

Johdanto

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen vuoden 2025 talousarvioksi sekä siihen liittyviksi lakiesityksiksi 23.9.2024.

Lausunto

Suomi on osana Euroopan unionia sitoutunut Pariisin ilmastositoumukseen. Suomen ilmastolain tavoitteena on varmistaa, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden viimeistään vuonna 2035. Kesällä 2024 valmistuneessa "Perusskenaariot energia- ja ilmastotoimien kokonaisuudelle kohti päästöttömyyttä" -hankkeen perusskenaariolaskelmien mukaan Suomi ei ole saavuttamassa hiilineutraalisuustavoitetta vuoteen 2035 mennessä.

Metsäbiotalouden tiedepaneeli pitää kannatettavana, että hiilineutraaliuden tavoitteita edistetään sektorirajat ylittäen rahoitusinstrumenteilla, jotka kohentavat samaan aikaan ympäristön tilaa ja lisäävät uusiutuvan energian käyttöä edistäviä, vastuullisia investointeja. Paneeli katsoo, että toimien tehokkuutta ja vaikuttavuutta on arvioitava entistä tarkemmin uusimpaan tutkimustietoon perustuen.

Suojelualueiden hankinnalla edistetään metsien suojelua sekä turvataan luonnon monimuotoisuutta. Luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan elinympäristöjä ennallistamalla, kunnostamalla ja hoitamalla. Paneeli pitää ensiarvoisen tärkeänä, että toimenpiteet ja rahoitus kohdennetaan sellaisille alueille, joissa esimerkiksi suojelu- ja monimuotoisuushyödyt ovat korkeat ja elinympäristön ennallistaminen/hoito tuottaa korkealla todennäköisyydellä merkittävää paranemista paitsi itse kohteen myös sen lähialueiden kokonaistilassa.

Paneeli katsoo, että on erittäin tärkeää minimoida ennakoimattomat, ei-toivotut vaikutukset, joita sinänsä kannatettavasta ennallistamisesta voi aiheutua. Esimerkiksi hyväkasvuisten, ojitettujen turvemetsien ennallistaminen johtaa tutkitun tiedon perusteella suokasvillisuuden palaamiseen ja todennäköisesti turpeen määrän kasvuun ja suurempaan hiilen sitoutumiseen maaperään. Samalla se johtaa myös puuston nielun menettämiseen pysyvästi ja mahdollisesti maaperän metaani- ja ilokaasupäästöjen kasvuun, jotka seuraavina vuosikymmeninä voivat heikentää alueen kokonaishiilitasetta. Kokonaisvaikutusten arviointi on siksi tärkeää näiden vaihtosuhteiden merkityksen arvioimiseksi ja toimenpiteiden optimaaliseksi kohdentamiseksi.

Paneeli pitää hyvänä TKI-rahoituksen tavoitteellista kasvattamista. Paneeli katsoo, että TKI-malli, jolla edistetään ylihallituskautista ja haastelähtöistä TKI-toimintaa tukee tehokkaasti tavoitteita, jotka koskevat (metsä)biotalouden arvonlisän kaksinkertaistamista ja esimerkiksi siirtymistä puhtaaseen energiaan. Rakentamisen puolella niin uutta arvonlisää kuin ilmastohyötyjä voidaan saada korvaamalla energia- ja päästöintensiivisiä rakennusmateriaaleja pitkäikäisillä ja korkean jalostusasteen kotimaisilla puutuotteilla. Ilmastotavoitteiden näkökulmasta erityisesti kehittymässä olevaan teknisten hiilinielujen käyttöönottoon edellyttävät pitkäjänteistä sitoutumista. Onnistuessaan tekniset hiilinielut tukisivat sekä ilmasto- että arvonlisätavoitteita metsäsektorilla.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: Antti Asikainen, Markku Karjalainen

